

կը բարձրացան էլ, կը տօնուկ իրը յա-
րեւարձար վանքին համար խորհուրդին
կայտարար ինչ վարդապետներն այն ինչ վար-
դապետներն միջև. ամէն վարդապետ
իրը քահանայ միւնոյն է. յիշումս
նակի մը թուրքումն ալ շատ ստորա-
կան չէ. Այս տարի երեք վարդա-
պետներու յիշումսով միասին կու-
գար. Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան, Հ.
Աբրահամ Վ. Ժարեան և Հ. Ղու-
կաս Վ. Լազարյան, երեք ծերունիներն
ալ վանքին մէջ են, հանդէսն երեքին
համար ալ է. Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալի-
շանի համար աղագային ցոյցերը միայն
խորտակուեց ինչ:

Հ. Ղուկաս Վ. Լազարյան բարի ծե-
րունի մըն է ուսան դուստր. ինչ որ
էր քան տարի առաջ, նոյն է և հի-
մայ. ոչինչ փոփոխութիւն չէ կրած,
վանքի արդիւնաւոր աշխատողներն
է. Ս. Ղազարու վանքը փոքրիկ քա-
ղաքի մը կը նմանի. անոր կենտրինն հա-
մար անհրաժեշտ են ամէն կարգի աշ-
խատողներ. Հ. Ղուկաս Վ. Լազարյան
ծերունիներու համար շատ յաւա-
նութիւններ ունի. համարս. կը վարե-
լէ վենետիկի դաւաճին մէջ և շատ
անգամ իրեն խորհուրդներ կը հար-
ցնեն:

Հ. Աբրահամ Վ. Ժարեան, Միւ-
թարեան վանքի քաղ լեզուագէտներն
է. հրատարակած է շատ մը թարգմա-
նութիւններ զարարող լեզուներ—այդ-
ընակն է— և իրը տեսել Ռաֆայէլ-
եան վարժարանին շատ արդիւնաւոր
ծառայողութիւններ մատուցած է. վան-
քին ամենէն յարգելի և պատկառելի
անձնաւորութիւններն է:

Յորեկանի հանդէսը կատարուե-
ցաւ ուրեմն այս երեք վարդապետնե-
րուն համար. երեքն ալ միասին ձեռ-
նադրուած են մի և նոյն օրը:

Կիրակի առաւօտ վարդապետներէ
ոմանք ուղեցին դէպ Հ. Ղեւոնդ Ալի-
շանի քով բայց զգուշացան. Հ. Ղե-
ւոնդ վարդապետն նոյն օր պատարագ
պիտի մատուցանէր, առանձնացեալ
կ'արժէր ու կը մտածէր, ոչ ոք ու-
ղեց վերադառնալ դէս:

Պատարագի սկսաւ. կէսօրէն երկու
ժամ առաջ, կը հաւատամ որ ամէն
Հայ պիտի զգամուի երբ տեսնէ պա-
տարագինն արագորոտ ծերունիին որ
անկեղծ հաւատացող մըն է. կը պա-
տարագէ չերմեւանդ երկիւղածու-
թեամբ, հաւատով յուզեալ, Զայնը
զողգոյնէ և բայց կը զոյն հոգիւն, ու
կը չնկէ մըն արտին խորը որպէս
մկամանքիկ մեղքի մը:

Պատարագի արարողութիւնը կը
կատարուի շատ ծանր. ոչ մէկ զգրի
կամ վարդապետ կը հաջնայէ. ինչ
այնպէս թուեցաւ որ Սեւանի վանքի
մէջ եմ, ինչ եղանակ որ միասին բերած
է Միթիթար Սեւաստայի մնացած է ա-
նադարաւ:

Երբ վերջացաւ պատարագը, Աբ-
րահամը սինց հանդարտ ու լուրջ
ձայնով շարժեց Սեւանի գոլարա-
նեմը որ լուսեցաւ խորին չերմեւան
դութեամբ:

Կէս օրին եկեղեցիէն ելանք. մէկ
ժամ վերջ պիտի սկսէր գահլիւնին հա-
նդէսը:

Այս միջոցին հեռագիրները կը հա-
նդին հեռագրէտէ, մեծ մասը Ռուսա-
տանէն. առաւօտուն ալ արդէն բա-
ւական թուով հեռագիրներ հասած
էին. Բազմալեզի խնայարութիւնը, որ
այս յորեկանի կարգադրել մասնա-
խումբն է, կը ներդրէր այդ ամէնը կար-
գադրելու և ներկայացնելու. հա-
մար. Ռուսաստանի հեռագիրներուն
ամենատարագ մասը է հայերէն լեզ-
ուով և ֆրանսերէն տառերով. ասոնց-
մէ բան մը հասկնալու համար պէտք
է արտաքին կարգի կարողութիւն:

Դասլիւնի հանդէսը կ'սկսի, բայց
հոն երթալէ առաջ կը մտնենք ճեմա-
րանը ուր գետնեղած են մի քանի
թնձանիք. Պալսէն զրկուած ասիւնուս
բարձր կայ ու մի քանի եկեղե-
ցական զարդեր. Գեղեցիկ չըմանակի
մը մէջ է Հ. Աբրահամ Վ. Ժարեան
պատկերը զոր Պալսէն դժգոհած ու
ղեկած է Ե. Էֆ. Շահինեան, որ
Փարոքիլի Միթիթարեանց վարժարա-
նին աշակերտ եղած է, Հ. Ժարեանի
տնտրութիւնն միջոցին. Ամենէն ալ
կը հաւնին այս գեղեցիկ նկարին:

Իմանալիս է Էֆ. Շահինեան կը նուի-
րէ այս դրո՞ւ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի.
Օրացոյցը սքանչելի գեղարար-
ութեամբ գրած է մեր արուեստագէտ
Յովսէփ Էֆ. Վասիլեան. Երբ Բա-
վենետիկ հասաւ, մաքսատան պաշ-
տօնէպետները եկան քննելու մեր խնդ-
րադին նաեւ. այն փայտէ մեծ առօվը
որուն վրէ լաւաւարեղած էր աղագա-
սիրական օրացոյցը. մաքս ուղեցին.
Այդ օրացոյցին համար կ'ըսէին թէ

փորագրեալ է. Զէյն հաւատար երբ
սինք թէ ձեռագիր է. Երիտասարդ
պաշտօնէպետ մը եկաւ, ուսուցէր,
զեղարուեստական գործերու հսկող-
չէր կրնար հաւատար որ այդ պիտի գե-
ղեցիկ գործ մը ձեռքով չընուած ըլ-
լայ, նաեւին նաւապետներն ու ուրիշ
պաշտօնէպետները եկան, ամենքն ալ փ-
րագրուած կ'ըսէին. վերջապէս նա-
ւապետը, որ կը հաւատար իմ խօսքիս,
աղաջողեց մաքսատնիցն որ ձե-
ռագիր է:

—Բաբէրէ, կ'ըսէին զարմացած:

Մեծ գահլիւնը պատրաստուած է
չեղարուեստ. ճակատը գրուած է ա-
ղագաւոր գահլիւններ մը որուն դէմը
նստած է իտալացի նուագաժու մը և
բոլորը շարունակ են Մուրատ-Ռաֆա-
յէլեան վարժարանի աշակերտը:

Փոքրիկ անդրոնի մը կը բաժնէ հա-
նդականները նուագարանի մասին.
Սեղան մը գետնեղած է արաբի ձա-
նակով մը. Ռաֆայի կարգը նստած է
իր թիկնաթուին մէջ Աբրահամը,
ձախ կողմը Հ. Աբրահամ Վ. Ժարեան,
աջ կողմը Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան. իսկ
Հ. Ղեւոնդի քանակը նստած է Հ.
Ղուկաս Վ. Լազարյան:

Հ. Ղուկաս վարդապետի կարգը
նստած է Պ. Բաղդասարյանէն. Հ. Աբ-
րահամ Ժարեանի զոյն է Հ. Միւր-
ճեան, և Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի քոյն
իմ տեղն է որդուսն:

Վարդապետը, աշակերտը, հիւրեր
զրուած են գահլիւն. հանդէսը կ'սկսի
աղագային երգով մը զոր կ'երգեն Մու-
րատ-Ռաֆայէլեան աշակերտները իր-
լիմնայ վերջ, սեղանին քով կը կանգնի
Հ. Բաղդասար Մարգարեան և կը կարգա-
դարար մի ճառ որ արդէն տալա-
ղուած էր կայսրին հանդիպանեա-
րու. Երիտասարդ վարդապետն ար-
դէն մօտ է մեր դրականութեան մէջ
մեծ համբաւ տեսնալու. տարին լո-
րացած օրուան հետաքրքրեալան նորու-
թիւնը պիտի համարուի Հ. Բաղդաս-
արի յիշուով, առողջ ձայնով կը
կարգադրէ ճառը, կարծես թէ զոյն
կարգադրութիւն մը կը լսեն. մտքովս
լսեմ կրնար հետեւիլ քանքներուն,
զարարել լարիւրիւղիւղին մէջ կը կոր-
սուիմ, բայց անպիտան զմայլած են.
տարականներն ալ նմանապէս զմայ-
լած են:

Սոյն ճառի աւարտումէն վերջ, մին
հանդիսագիր վարդապետներէն հա-
նդեց թէ՛ Վ. Փարզ զրկուած է իր
օրհնութեան գիրն առ երեք յորեկ-
աւորս. Հայկազարեան ոտքի կանգ-
նեցան և վարդապետն յատկէ ձայնով
կարգաց խոսքերէն հետեւեալ արեւ-
մադրութեան գիրը, զոր ի գիմաց
Պալսէն գրած է կարգինալ Ռաֆայի
առ Աբրահամ Միթիթարեանց:

Ահա ասիկ այդ բարեմաղթագրին
թարգմանութիւնը:

«Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:
Աբրահամ հայրն հայրական հաճու-
թեամբ սիրոյ լոյսը որ Ձեր բարձրագիւ-
ն միաբանութենէն երեք հարկ, որք են
ընդհանրական աթոռակարն Հ. Ղեւոնդ
Վ. Ալիշան, և հարցն Աբրահամ Ժարեան
և Ղուկաս Վ. Լազարյան. քիչ օրերէ վերջ պի-
տի կատարեն իրենց քահանայութեան օ-
ճով մի յորեկանը. Ուստի, վեհափառ
Եփեսոսեանց պատիւ իւր ուրախացութիւնն
չայտնելով վերադառնալ բարի հարց այս-
պիսի երջանիկ պարագայի առթիւ, և
սարեւանեղ մաղթելով թէ Տեառն շնոր-
հելու իրենց իր երկար տարիներ հեմար-
եցունք Ուստի և Եկեղեցի, կը բարձի
եղանցմէ իւրաքանչիւրն առանձինն յա-
տուկ օրհնութիւն:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգինալ, ՌԱՄԲՈՂԱՍ

Ուս օրհնագրի ընթերցումէն վերջ
երեք յորեկանը ծնորդքի, զուգա-
նին բաց համբերեցին Աբրահամ ձեռ-
քը. բնականաբար Աբրահամը թող
լուսաւ որ մատչին իր ձեռքին:

Հանդիսին այս կրօնական մասը
շարունակուեցաւ Տ. Աղարեան Պատ-
րիարքի գրին ընթերցումով:

Ահա ասիկ օրհնական այդ գրին ալ

որ գրկուած է առ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ա-
լիշան, Աթոռակալ Աբրահամ:

Բերա Կ. Պալսայ. Ի 20 Մայիսի 1890

Փերապոյժ առ ամենապատիւ Տէր:

Սի գիտութեան մեր հաղորդելով զայս,
ամենամեծ յարգանքի զգացումով կը սի-
րեմ վերադառնալ զիս

Փերա. Ամենապատիւ Տեառնը
Սպասաւոր
Մ. Կարգին

